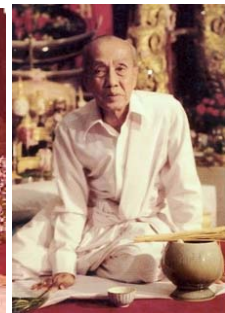
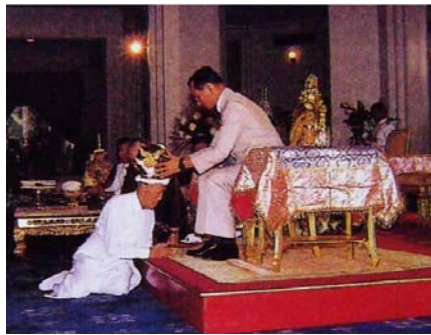

นายมนตรี ตราโมท
ศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๘

ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์

อาจารย์มนตรี ตราโมท ศิลปินผู้ได้รับการขนานนามว่าเป็น คีตกวี ๕ แผ่นดิน (ตั้งแต่รัชสมัยรัชกาลที่ ๕ – รัชกาลที่ ๙) ด้วยอายุอันยืนยาวถึง ๙๕ ปี ท่านเติบโตมาในวงการดนตรีและวงการบันเทิง นอกจากจะเชี่ยวชาญในการบรรเลงดนตรี แต่งทำนองเพลง บรรจุทำนองเพลงแล้ว ท่านยังมีความรู้ทางดุริยางคศาสตร์อย่างลึกซึ้งจนสามารถสร้างหลักสูตรและทฤษฎีทางดนตรีไทย จำนวนมากที่ใช้เป็นแบบแผนอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยในจำนวนผลงานที่มีอยู่มากมายนั้น “ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ” ได้รับการยกย่องจากแวดวงวิชาการดนตรีว่าเป็น “ตำราดนตรีฉบับแรกของแผ่นดินไทย” เลยทีเดียว นับรวมแล้วท่านแต่งเพลงมากมายกว่า ๒๐๐ เพลง ทั้งเพลง ๓ ชั้น เพลงเถา เพลงประวัติศาสตร์ เพลงระบำ และเพลงเบ็ดเตล็ด ฯลฯ ซึ่งความพยายามของท่านไม่เพียงถ่ายทอดมุมมองที่มีต่อดนตรีไทยในภาคทฤษฎี หรือประวัติความเป็นมาเท่านั้น แต่ยังเป็นผลงานในลำดับต้นๆ ที่มีการเทียบเคียงความเหมือนและความต่างของดนตรีไทยกับดนตรีสากลอีกด้วย

การสั่งสมประสบการณ์

อาจารย์มนตรี ตราโมท สั่งสมประสบการณ์ด้านดนตรีมาแต่วัยเยาว์ จนมีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในการแต่งเพลงและบรรเลงดนตรีไทย อีกทั้งยังมีความรู้ทางโน้ตสากลและดนตรีสากลด้วย นอกเหนือจากความสามารถด้านดนตรี ท่านยังเป็นผู้ที่รักการอ่านหนังสือถึงขนาดที่เรียกว่า เป็นหนอนหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยแล้ว ท่านจะสนใจมากเป็นพิเศษ และชอบที่จะไต่ถามความรู้จากครู อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาไทยอยู่เสมอ ทำให้ท่านมีความรู้กว้างขวาง และได้เป็น

นักเขียนในเวลาต่อมา โดยท่านใช้นามจริงบ้างบางครั้งก็ใช้อักษรย่อ เช่น บุญธรรม ตราโมท หรือ บ. ตราโมท มนตรี ตราโมท หรือ ม. ตราโมท และ “อัจฉรพรรณ” (อันเป็นชื่อสะพานที่เป็นอนุสรณสถาน ทำให้ท่านนึกถึงความร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่ออยู่ในวัยเยาว์)

ครูมนตรี ตราโมท ท่านเป็นชาวสุพรรณบุรี เข้ามารับราชการอยู่ในกรุงเทพมหานครตั้งแต่อายุ ๑๗ ปี ไม่มีบ้านเป็นของตนเอง ได้พักอาศัยในบ้านพักของราชการ และบ้านเจ้านายและขุนนางที่ให้ความอุปถัมภ์ จนเมื่อเกษียณอายุราชการปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ใช้เงินบำเหน็จจำนวนหนึ่ง ซื้อบ้านของตนเองครั้งแรกในชีวิต เป็นบ้านไม้ ๒ ชั้นบนเนื้อที่ ๖๐๐ ตารางวา ตั้งอยู่ท่ามกลางท้องนาและร่องสวน ปัจจุบัน คือ บ้านโสมส่องแสง ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ถือเป็นตัวอย่างแห่งความพากเพียร และการใช้ชีวิตเรียบง่าย สมถะ ยึดมั่นในคุณธรรมมากกว่าวัตถุ ปัจจุบันทายาทได้อนุรักษ์บ้านโสมส่องแสงไว้เพื่อเป็นแหล่งศึกษา อัตชีวประวัติ และผลงานอันทรงคุณค่าที่ท่านได้รังสรรค์ไว้ให้แก่แผ่นดิน ตลอดจนเป็นสถานที่ถ่ายทอดดนตรีไทย ให้แก่เยาวชนที่มีใจรักในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ ด้วยวิถีปฏิบัติที่งดงาม โดยนำสัจธรรมทาง พุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต ควบคู่กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ จึงนับเป็นหนึ่งในปูชนียบุคคล ต้นแบบของสังคมไทย ที่ลูกหลานควรยึดถือท่านเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต

ความภูมิใจ/ รางวัลสำคัญ

หากจะกล่าวถึงเกียรติประวัติของท่านอาจารย์มนตรี ตราโมท นั้นมีอยู่มากมาย ดังตัวอย่างอาทิ เคย แต่งเพลงประกวดทั้งบทร้องและทำนองเพลง จนได้รับรางวัลที่ ๑ เพลงนั้นชื่อว่า “เพลงวันชาติ” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ อันเป็นเพลงประจำวันที่ ๒๔ มิถุนายน วันเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งมีงานฉลองประจำปี

เรียกว่า วันชาติ จึงถือเป็นเพลงที่ใช้ร้องในวันดังกล่าวเป็นประจำทุกๆ ปี และได้ยกเลิกการร้องไปเมื่อได้มีการประกาศยกเลิกงานนั้น นอกจากนี้ ท่านได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน แต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตในประเพณีจิตรศิลป์ สำนักศิลปกรรมตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ และได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์จากหลายสถาบัน รวมทั้งได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๘

น่านาทัศนะ

นายอานันท์ นาคคง นักดนตรีไทยรุ่นหลัง เคยกล่าวว่า “คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ทุกถ้อยคำที่เป็นข้อเขียนและข้อคิดของครุมนตรี แสดงออกถึงความเป็นพหุสูตร รอบรู้ ลึกซึ้ง เชี่ยวชาญในศิลปวิทยาอย่างชัดเจนแจ่มแจ้งเพียงไร ผลงานทุกชิ้นสะท้อนถึงอัจฉริยภาพและความเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพความรู้เชิงวิชาการ การเสียสละอุทิศเวลาทั้งหมดที่มีอยู่ในชีวิต เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาของวิชาชีพต้นกีนร่ากินให้สูงและสง่าขึ้น มีพรหมวิหารพร้อมมูลที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อให้ลูกศิษย์ ประชาชน และสังคมไทยได้ตระหนักในคุณค่าของดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ นาฏศิลป์ โดยตั้งมั่นอยู่ในจิตใจบริสุทธิ์ตั้งงาม เปี่ยมด้วยความเมตตาปราณีและความรับผิดชอบต่อความเป็น “ยอดแห่งครู” ของท่าน

ม.ร.ว.จักรกร จิตรพงศ์ กล่าวว่า “หลายท่านคงไม่ทราบว่า ครุมนตรีท่านเป็นผู้ก่อตั้งมูลนิธิมนตรีตราโมท ด้วยตัวเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานการไหว้ครู ดนตรี และนาฏศิลป์ไทย รักษาอนุรักษ์ไว้ให้เป็นไปตามแบบแผนโบราณอันดีงาม”

อาจารย์ยุภาณี ตราโมท ได้กล่าวว่า “ความยิ่งใหญ่คือท่านผลิตงานตลอดเวลา ทั้งดนตรีและนาฏศิลป์ มีบทความเก็บได้เต็มห้อง อีกตัวอย่างผลงานของท่านและคณะ คือรายการที่ออกอากาศทางวิทยุศึกษา ที่มีเป็นสิบเป็นร้อยรายการ ตอนผมเป็นเด็ก จำได้ว่า ติดใจรับฟัง ผลปรากฏว่า วิทยุศึกษาเก็บไว้ทั้งหมดในคลัง จึงอยากจะรับเอามาเก็บรักษาในเชิงจดหมายเหตุ เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้รับรสชาติบันเทิงและองค์ความรู้ต่อไป และนับเป็นข่าวดีสำหรับวงการดนตรีไทย ที่รายการของครุมนตรีที่ออกอากาศไปแล้วทางวิทยุศึกษา ยังอยู่ครบสมบูรณ์ในรูปของแถบเสียง และสมเด็จพระเทพฯ ได้ทรงมีกระแสรับสั่งว่า ต้องทำและเก็บให้ดี ต้องตรวจทาน ถ้าแปลงเป็นเสียงไม่เป็นไร แต่ถ้าเป็นตัวหนังสือ คนพิมพ์คนทำอาจจะพิมพ์ผิดพิมพ์ถูก ต้องมีคนช่วยกันตรวจสอบ ถือเป็นงานขั้นต่อไป แต่นี่คือกิจกรรมหลักที่เราจะต้องทำแน่นอน”

หมายเหตุ : นายมนตรี ตราโมท ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ด้วยโรคหัวใจล้มเหลว
ขณะอายุ ๙๕ ปี

ข้อมูลบางส่วนจาก :

<http://www.holidaythai.com/Thailand-Attractions-958.htm>

<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=haiku&month=11-05-2010&group=2&gblog=33>

<http://www.archives.su.ac.th/artist/acting/montree.pdf>

<http://www.bangkokbiznews.com>

ธิดาพร อุดทน เรียบเรียง/ ทศชล เทพกำปนาท ตรวจแก้